

всі ігри «Весняночки».

Як висновок зазначимо, що творча спадщина В.Верховинця не втрачає свого культурно-педагогічного значення. Педагогічні ідеї В.Верховинця широко використовуються в освітньому процесі, здобувши світове визнання. Посібник «Весняночка» стає найпершим помічником учителя в організації ігрової діяльності дітей на уроці і в позаурочний час. Сьогодні освітяни мають змогу насолоджуватись неоціненним творчим доробком свого співвітчизника – скарбом, у який Василь Верховинець вклав красу народної пісні, вишуканість руху, витончений світ української душі.

Список використаних джерел:

1. Верховинець В.М. Весняночка: ігри з піснями для дітей дошк. і мол. шк. віку / В.М. Верховинець. – 5-те вид. – К.: Муз. Україна, 1989. – 343 с.
2. Кудикіна Н.В. Ігрова діяльність молодших школярів у позаурочному навчально-виховному процесі. / Н.В. Кудикіна – К: КМПУ, 2003. – 272 с.
3. Мар'євич Н. Музичні ігри в початковій школі : методичний посібник / Наталія Мар'євич. – Вінниця ; Бар : ТОВ «Вінницька міська друкарня», 2011. – 120 с.
4. Стельмахович М. Г. Народная педагогика / М. Г. Стельмахович. – К. : Рад. шк., 1985. – 321 с.
5. Ушинский К. Д. Педагогические сочинения : в 6 т. / К. Д. Ушинский. –М. : Педагогика, 1988. – Т. 6. – 528 с.

Хухлей Н.В., молодший бакалавр

Науковий керівник:

к.пед.н, асистент кафедри мистецьких дисциплін

Мар'євич Н. К.

КЗВО «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського»

МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО: ІГРОВИЙ ПІДХІД

Мистецтво таке ж сильне джерело пробудження, формування і розвитку естетичних почуттів дітей, як і слово вчителя. Те, що неможливо передати словом, передається гармонією барв, звуків, ритміки. Це надзвичайний засіб виховання творчих сил дитини. Уміння слухати, розуміти музику український педагог вважав однією з елементарних ознак естетичної культури. В статті «Музыка выпрямляет душу человека» В. Сухомлинський писав: «Культура воспитательного процесса в школе во многом определяется тем, насколько насыщена школьная жизнь духом музыки. Как гимнастика выпрямляет тело, так музыка выпрямляет душу человека» [6, с. 170].

Василь Олександрович Сухомлинський належить до плеяди славетних вітчизняних педагогів, якими пишається Україна. Усе прогресивне людство вважає його педагогом світового рівня, українським просвітителем, людиною енциклопедичних знань, адже він належить до педагогів, вислови яких цитують як незаперечний доказ педагогічної думки.

Осмилення педагогічної спадщини великого педагога-гуманіста в умовах сьогодення, можливості її творчого використання в сучасних навчально-виховних закладах України виступають провідними чинниками звернення освітян до його напрацювань.

Педагогічна спадщина видатного українського педагога В. Сухомлинського сповнена безмежною любов'ю до світу дитинства. Василь Олександрович завжди з повагою ставився до специфіки особистісного розвитку учнів молодшого шкільного віку. Особливість цього вікового періоду повинна щільно враховуватись педагогами. Талановитий учитель закликав берегти ество дитинства, не придушуючи його надмірним дидактизмом, залишаючи

достатній простір для вільної самореалізації дитини в процесі ігрової діяльності.

У житті кожної дитини гра як основний і найдоступніший вид діяльності та важливий засіб духовного, естетичного і фізичного виховання посідає значне місце.

Феномен гри протягом усієї історії людства привертав до себе увагу визначних мислителів (Я.А.Коменський, Дж.Локк, Й.Г.Песталоцці, Ф.Фребель, Ф.Шіллер та ін.). Зарубіжна педагогіка, психологія, культурологія (В.Акслейн, Ф.Бонтейдаєк, В.Вундт, К.Гросс, К.Левін, Д.Мід, М.Монтессорі, Д.Селлі, Г.Спенсер, З.Фрейд, Й.Гейзінга) активно досліджувала соціально-психологічну роль та культурно-функціональне поле гри. Плідні думки про гру як метод навчання і виховання знаходимо у науковій спадщині П.Блонського, В.Верховинця, П.Каптерева, Я.Корчака, А.Макаренка, С.Русової, В.Сороки-Росинського, В.Сухомлинського, К.Ушинського та ін.). Глибоке розуміння ігрової діяльності започатковане у працях відомих вітчизняних психологів Л.Виготського, О.Запорожця, В.Зінковського, Д.Ельконіна, О.Леонтьєва, С.Рубінштейна, Б.Теплова.

І сьогодні дослідники активно вивчають природу гри та можливості її використання у навчально-виховному процесі початкової школи (Н.Бібік, В.Бондар, І.Гудзик, Н.Кудикіна, Н.Підгорна, О.Савченко, Г.Тарасенко, В.Тименко та ін.).

Особливе значення набуває гра для дітей молодшого шкільного віку, так, як цей вік найбільш сензитивний для розумового розвитку дитини. У педагогічній літературі зафіксовано багато спроб систематизувати ігри та визначити структурну модель ігрової діяльності. Нам імпонує своєю чіткістю класифікація Н.Кудикіної, яка розподіляє ігри на дві великі групи: творчі та ігри за правилами. До творчих ігор відносять: сюжетно-рольові, конструктивно-будівельні, ігри-драматизації, ігри з елементами праці, ігри-фантазування. Ігри за правилами мають такі різновиди: дидактичні, пізнавальні, рухливі, спортивні, хороводи, народні, інтелектуальні, комп'ютерні та ігри-розваги [1, с. 107-111].

Серед ігор, які учитель початкових класів використовує в своїй роботі, особливе місце посідають музичні ігри. Їхня особливість обумовлена тим, що під час музично-ігрової діяльності легше подолати розбіжності між почуттями, думкою і дією. В таких іграх відбувається могутній розвиток емоційно-почуттєвої сфери молодших школярів.

В свій час В.О. Сухомлинський вважав, музика є могутнім засобом самовиховання. Хоча він і не мав спеціальної музичної освіти, але у своїй літературно-педагогічній діяльності не одноразово торкався питань виховання дітей засобами музики. Його педагогічний досвід переконує нас в тому, що сприймання музики сприяє розвитку в молодших школярів уяви, мислення і мовлення, що музика – могутнє джерело думки, що пробуджує в дітях яскраві уявлення, вона – незамінний засіб виховання творчих сил розуму. Любов В. Сухомлинського до музики, звичайно, знайшла відображення і в його педагогічній діяльності. У працях він стверджував, що музика – мова почуття переживань, найтонших відтінків настрою – є могутнім засобом виховання творчої особистості [2, с. 26-30].

В.О. Сухомлинський писав: «Творчість дітей – своєрідна сфера їхнього духовного життя, самовираження і самоутворення, в якому яскраво виявляється індивідуальна самобутність кожної дитини. Цю самобутність неможливо охопити якимсь правилами, єдиними і обов'язковими для всіх [3, с. 556]. Творчість – це завжди творення, тобто побудова нового й оригінального. Потужним потенціалом для творчого розвитку учнів початкової школи є образотворче та музичне мистецтво. Чимало уваги педагог приділяв єдності музики з поезією, живописом. На найкращих мистецьких зразках у молодших школярів педагог-гуманіст виховував вміння цінувати справжнє мистецтво.

У педагогічних працях «О воспитании», «Сердце отдаю детям», «Виховання громадянина», «Сто порад вчителів» В. Сухомлинський приділяв увагу засобам естетичного виховання школярів, переконливо доводив, що основа виховання людини – це естетичне ставлення до природи. Так, у книзі «Павлиська середня школа» читаємо: «Людина стала людиною, коли почула шелест листя і пісню коника, дзюрчання весняного струмка і дзвін срібних дзвіночків жайворонка в бездонному літньому небі, шелест сніжинок і завивання завірюхи за вікном, ласкавий плескіт хвилі й урочисту тишу ночі – почула і, затамувавши

подих слухає сотні і тисячі років чудову музику життя» [4, с. 370].

Виховуючи у дітей естетичне ставлення до природи, до музики, Василь Олександрович Сухомлинський враховував ще й пору року, якої він з учнями слухав той чи інший твір. Так, «Осіньню пісню» П. Чайковського вони слухали тихого сонячного дня «бабиного літа», а в зимові снігові дні – музику Е. Гріга, Ф. Шуберта, Р. Шумана. Сприймання музики допомогло дітям відчувати неповторну красу, яку досі не помічали.

В. Сухомлинський створив для дітей багато казок, оповідань, у яких втілено глибокі думки щодо естетики навколишнього світу, людських взаємин. Чимало з цих казок присвячено музиці природи. Казки у В. Сухомлинського насичені олюдненими емоціями – зокрема й ті, в яких звучить музика природи. Педагог звертає увагу на те, що говорити про музику дуже важко: слово ніколи не може повністю передати всієї глибини музики, але без слова неможливо наблизитись до цієї найтоншої сфери пізнання почуттів. В. Сухомлинський дуже тонко надавав неабиякого значення емоційному настрою під час слухання музики.

Видатний український педагог опирався у своїй практиці на народні традиції, звичаї, обряди. Він стверджував, що передавати дітям традиційні ціннісні орієнтації, установки, досвід, зразки поведінки треба в період їхнього отроцтва. Коли «розум людини, що формується, вбирає в себе ідеологію і психіку народу, його переконання, традиції, інтелектуальну, моральну й естетичну культуру» [4, с. 206].

Досвід «школи радості», створеної В. Сухомлинським, переконує в тому, що тільки у ранньому дитинстві скрізь сприймання краси музичного твору дитина відчуває багатогранні відтінки людських почуттів, у неї відбувається зростання культури, яке неможливо забезпечити ніякими іншими засобами.

Аналізуючи спадщину видатного українського педагога, ми дійшли висновку, що музично-естетичне виховання молодших школярів необхідно реалізовувати на засадах педагогічних ідей В. Сухомлинського, адже педагог широко використовував у практиці національного виховання скарби народного виховного впливу – пісні, легенди, казки, оповіді, бувальщини, приказки, народні традиції, звичай, народні ігри.

А тому, під час організації музично-ігрової діяльності молодших школярів, розвиваючи творчий потенціал дітей, потрібно домагатися виразної передачі у музично-ігровій формі різних казкових образів, імпровізувати оригінальні поспівки, з використанням ритмічних рухів, створювати танцювальні рухи під час інсценування пісні. Добираючи ігри до уроків музики учитель має віддавати пріоритет музично-ігровій діяльності, адже музичні ігри активно розвивають музично-естетичний потенціал дитини.

Ефективними формами організації музично-ігрової діяльності в початковій школі, на нашу думку, є: українські народні рухливі ігри з пісенним текстом зі збірки «Весняночка» В. Верховинця («Кривий танець», «Квочка», «Ой, летіла зозуленька», «Ой, до нори, мишко», «Унадився журавель»), свята, виставки, конкурси, вікторини з використанням музичних ігор за методикою Г. Тарасенко («Осіньний базар», «Галерея музичних портретів», «Ігри-подорожі в природу»), гра на дитячих музичних інструментах з використанням ігор за методикою Б. Нестеровича («Оркестр», «Весняний оркестр», «Музичний будиночок», «Скільки звуків»), сюжетно-рольові ігри на музичну тематику за методикою М. Шутя («Ми йдемо», «Привітанки та прочанки», «Десять бананів»), слухання музики на різних уроках початкової школи (ігри «Намалюймо музику», «Юний музикознавець», «Музична казка», «Вартові казкового королівства») тощо.

З кожним роком кількість читачів, дослідників, продовжувачів справи В. О. Сухомлинського зростає, а свідченням цього є створення у 1990 році Української асоціації Василя Сухомлинського (очолює О.Я.Савченко, академік АПН України), яка об'єднала педагогів України не байдужих до творчості павлівського вчителя.

Протягом останніх років Асоціація проводить Всеукраїнські педагогічні читання під загальною назвою «В.О.Сухомлинський і сучасність». Тому, щороку, у коледжі за ініціативою викладачів циклової комісії педагогіки, психології та фахових методик проводяться педагогічні читання, розробляються сценарії заходів, відкритих уроків за темою:

«В.О.Сухомлинський: листи з минулого», готуються доповіді на теми: «Біографія В.О.Сухомлинського», «Літературна творчість В.О.Сухомлинського в нових підручниках для початкової школи», «В.О.Сухомлинський про методи виховання моральних цінностей учнів», «Батьківська педагогіка В.Сухомлинського», «Реалізація ідей В.О.Сухомлинського щодо розумового розвитку першокласників під час уроків навчання грамоти», «Музика як засіб естетичного виховання молодших школярів у педагогічній спадщині В.О.Сухомлинського», «В.О.Сухомлинський про роль мистецтва у формуванні творчої особистості молодшого школяра».

Таким чином, організація музично-ігрової діяльності молодших школярів на засадах педагогічних ідей В. Сухомлинського, зокрема, в царині музично-естетичного виховання школярів, має надзвичайно важливе значення в наш час, вона є скарбницею, надбанням педагогічної майстерності майбутнього вчителя початкових класів.

Список використаних джерел:

1. Кудикіна Н.В. Ігрова діяльність молодших школярів у позаурочному навчально-виховному процесі. / Н.В. Кудикіна – К: КМПУ, 2003. – 272 с.
2. Печерська Е.В. В.О. Сухомлинський і музичне виховання дітей // Початкова школа. – 1998. – №4. – С.26-30.
3. Сухомлинський В.О. Вибрані твори в 5-ти т.: – К.: Радянська школа, 1977. – Т.3. – 670 с.
4. Сухомлинський В.О. Павлицька середня школа. – К.: Радянська школа, 1977. – Т.4. – 640 с.
5. Сухомлинський В.А. Сердце отдаю детям. – К.: Радянська школа, 1985. – 272 с.

СЕКЦІЯ 18. Історичні науки

Березовська Т.І., викладач

Борщівський агротехнічний фаховий коледж

КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ – СТОЛИЦЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

Вивчаючи та аналізуючи історію нашої держави, дуже часто складається враження, що наш край завжди перебував в тіні, розділяючи долю історичної провінції. Але насправді це не так. Прикладом, коли історія буквально творилася на очах наших краян, були зокрема славні події сторічної давнини, події Української революції 1917-1920 років.

У листопаді 1918 р. відбулися революції в Австро-Угорщині та Німеччині, які сприяли поваленню монархій Габсбургів та Гогенцолернів.

Суперечки почалися під час підготовки в листопаді – грудні 1918 року повстання проти гетьмана Павла Скоропадського. За два три місяці Винниченко оповідав, що коли він закликав Петлюру прийняти участь у повстанні проти гетьмана, то Петлюра вагався, а потім, не повідомивши Винниченка, сам поїхав у Білу Церкву до галицьких січових стрільців і став на чолі їх, об'явивши себе отаманом всього республіканського війська.

15 листопада 1918 року в Білій Церкві, Симон Петлюра оголосив про початок повстання проти гетьмана, що був підтримуваний Німеччиною, яке завершилося тим, що 14 грудня Павло Скоропадський зрікся влади. А Симон Петлюра вийде з Української соціал-демократичної робітничої партії й із 11 лютого 1919-го очолить Директорію.

Директорія УНР – найвищий орган державної влади відродженої Української Народної Республіки, який діяв з 14 листопада 1918 року до 10 листопада 1920 року.